

SPRAVODAJ

OBCE UHORSKÁ VES

ROČNÍK XXI

DECEMBER

ROK 2021

Facula

Vážení spoluobčania,

sviatky Vianoc nám klopú na dvere a my s nádejou a vierou hľadíme do budúcnna. Už druhé Vianoce žijeme „dobu kovidovú“, ktorá do našich životov priniesla väčší strach o naše zdravie, strach o našu budúcnosť a ešte viac naštrbila medziľudské vzťahy.

V takýchto náročných časoch prichádzajú viačné sviatky, kedy by sme mali byť všetci ku sebe bližší a vzájomne k sebe láskavejší. Pristavme sa na chvíľu. Uvedomme si viac ako inokedy, že pocit pokoja a šťastia s rodinou je pre každého z nás veľkým darom. Vytvorme si prívetivú atmosféru v našich domovoch, darujme úsmev tam, kde je smútok, zažnime po-myselnú sviecu tam, kde je tma. Prejavme si vzájomnú úctu a porozumenie. Ved' kto z nás nepotrebuje teplé ľudské slovo, či pohľadenie? Želám Vám láskyplné a požehnané vianočné sviatky. Nech Vás napĺňa stály zmysel pre nadšenie z malých i veľkých vecí života. Nech Vám nikdy nechýba vnútorná sila a prajem Vám zdravie, životnú iskru, lásku a potešenie z ľudí blízkych Vášmu srdcu.

Nový rok pre každého z nás znamená aj začiatok nových plánov, predsavzatí a určenie si nových cieľov, ktoré by sme počas nastávajúceho roka chceli uskutočniť v súkromnom i pracovnom živote. Rok, ktorý sme prežili, zostane už len v našich spomienkach. Každý z nás sa ho snažil naplniť najlepšie ako vedel. Zostali však už len spomienky. Spomienky príjemné, ale aj smutné. S veľkým bôľom v srdci spomíname na

našich najbližších, priateľov a známych, ktorí nás v uplynulom roku navždy opustili a už nie sú medzi nami. Chcel by som v tejto chvíli úprimne podakovať všetkým, ktorí svojou prácou a snahou v uplynulom roku prispeli k rozvoju a zvelaďaniu našej obce a aj všetkým, ktorí dennodenne dokazujú, že im osud našej obce nie je ľahostajný. V prichádzajúcim novom roku Vám v mene svojom, v mene pracovníkov obce a tiež i v mene všetkých poslancov obecného zastupiteľstva, želám veľa sily a šťastia v každodennom živote. Prijmite, prosím, aj želanie pevného zdravia, Božieho požehnania, vzájomnej úcty, pokoja, harmónie a zlepšenie medziľudských vzťahov. Nech Vám prinášajú šťastie a radosť Vaše deti a nech sa dľho môžete tešiť z prítomnosti Vašich najbližších. Spoločne rozdávajme okolo seba dobrú náladu, pokorú, usilujme sa prekonáť zlo dobrom, znášajme nedorozumenia a ceňme si to, čo má v našich životoch skutočnú hodnotu.

Vladimír Multáň
Vás starosta

Rekonštrukcia priestorov KD

Priestory budovy KD prešli náročnou rekonštrukciou elektrických rozvodov a vybudovanie oznamovacích rozvodov. Budova KD bola postavená brigádnicky v 60. rokoch minulého storočia. Z tohto dôvodu sme reagovali na výzvu Miestnej akčnej skupiny Horný Liptov a zapojili sme sa do výzvy na rekonštrukciu verejných budov.

Rekonštrukciou priestorov sa znížila energetická náročnosť budovy, umiestnením audiovizuálnej techniky (do sály a na pódiu KD pribudli reproduktory, nové mikrofóny, príprava na TV) zlepšíme podmienky pre spolkovú činnosť, pre spoločenské akcie organizované obcou. Okrem uvedeného sa dobudoval aj únikový bezpečnostný systém, čím sa zvýšila bezpečnosť osôb pohybujúcich sa v priestoroch KD a obecného úradu.

Na rekonštrukciu sme získali 19 221,51 €.

Po skončení rekonštrukcie a maliarskych prác, ktoré realizovali Jozef a Martin Ciglerovci, ako býva dobrým zvykom v našej obci priložiť ruku k dielu, sme z organizaovali brigádu a vyriadili rekonštruované priestory, ktoré po zlepšení súčasnej pandemickej situácie budeme využívať na spolkovú činnosť, športovú činnosť a rôzne iné spoločenské akcie.

Kto sa chcel brigády zúčastniť, prišiel, kto nemohol, poslal aspoň občerstvenie v podobe koláčkov a kto nechcel, ten si našiel dôvod svojej neúčasti.

V rekonštrukčných prácach v KD by sme chceli pokračovať aj v roku 2022 výmenou okien vo vestibule.

Rozvodná skriňa pred a po rekonštrukcii

Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka : Európa investuje do vidieckych oblastí

Program rozvoja vidieka SR
2014-2020

Zabezpečenie efektívneho zberu komunálneho odpadu v obci Uhorská Ves

Na zabezpečenie zberu biologicky rozložiteľného odpadu, sme podali žiadosť o nenávratné finančné prostriedky vo výške 19 140 €. Po hodnotení na Environmentálnom fonde bol nás projekt schválený. Finančné prostriedky budú použité na nákup kompostérov a BIO nádob, čím sa v obci zníži podiel biologicky rozložiteľných zložiek v komunálnom odpade, ktoré tam nepatria.

Environmentálny fond

Koniec I. svetovej vojny

Každoročne 11. novembra si celý svet pripomína pamiatku vojnových obetí. Dátum 11. november nie je náhodný: práve v tento deň v roku 1918 o 11. hodine a 11. minúte sa podpisom prímeria pri francúzskom meste Compiègne skončila I. svetová vojna. Preto sa symbolicky tento deň stal Dňom veteránov (v rôznych verziách *Deň vojnových veteránov* či *Deň červených makov*) a v širšom zmysle dňom obetí všetkých konfliktov.

Pamiatku obetí všetkých vojen a ozbrojených konfliktov sme si začali pripomínať aj u nás pri Pomníku padlých. Zo známych dôvodov sa nemohla konať tradičná spomienka. Členky Jednoty dôchodcov Slovenska, SČK a Únie žien v mene všetkých obyvateľov našej obce položili kyticu k pamätníku a zapálili sviečky.

*Na poliach flámskych kvitnú maky divé,
rad za radom lemujú biele kríže clivé.*

Tu ležíme.

Ná oblohe škovránky

*statočne svoju pieseň spievajú,
hukotom zbraní*

pod nimi neprestajne rušenú.

*My už však nevstaneme a je to možno zdanie,
že včera ešte žili sme, milovali a boli milovaní.
Teraz len ticho ležíme na tejto flámskej pláni.*

Náš boj však zasa iní prevezmú.

*Do vašich rúk dáme svoju pochodeň
a vy ju neste v dial. Ak by vám zhasla,
spomeňte si na náš žial,*

že sme tu padli zbytočne.

*Len divé maky červené ďalej rastú
na poliach flámskych.*

Táto báseň sa stala symbolom 1. svetovej vojny. Jej autorom je chirurg John McCrae, ktorý sa v máji 1915 zúčastnil na veľkej krvavej bitke o belgické mestečko Ypres. Hoci bol lekárom, nevedel si zvyknúť na utrpenie a bolest', ktoré tam zažil. Deň vojnových obetí má tri symboly. Prvým sú kvety červených makov, ktoré zakvitli nad hrobmi

tisícov padlých pri Ypres. Druhým symbolom je 22-tonový zvon z talianskeho Roverata. Je odliatý zo zbraní a nábojnic, ktoré pozbierali na okolitých bojiskách obyvateľa mesta. Tretím symbolom sú plamienky horiacich sviečok.

Schválený nenávratný finančný príspevok

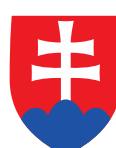
Obec v súčasnej dobe poskytuje súčinnosť dvom žiadateľom z našej obce o opatrovateľskú službu. Projekt NP TOS (národný projekt terénnnej opatrovateľskej služby), z ktorého čerpáme finančnú podporu vo výške 750€ na jednu opatrovateľku celkovo sme dostali z uvedeného projektu od 1.1.2020 17 900€.

Projekt končí vo februári 2022 a od tohto dátumu by sme museli opatrovateľky financovať len z obecného rozpočtu.

Zapojili sme sa však do výzvy MP a SVR SR a projekt s názvom **Podpora opatrovateľskej služby Uhorská Ves bol podporený sumou 28 000€.**

Z nenávratného finančného príspevku budeme pokračovať v spolufinancovaní činnosti dvoch opatrovateľiek vo výške 680€ mesačne na každú opatrovateľku v období 03/22 až 11/2023.

Zvyšné náklady uhrádzajú poberateľ služby a obec. Obecný rozpočet od roku 2020 do 2023 odbremenejme od platieb za opatrovateľskú službu v celkovej výške **45 900€.**

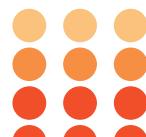

**MINISTERSTVO
PRÁCE, SOCIÁLNYCH
VECÍ A RODINY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

EURÓPSKA ÚNIA

Európsky sociálny fond
Európsky fond regionálneho rozvoja

**OPERAČNÝ PROGRAM
ĽUDSKÉ ZDROJE**

NEZABÚDAJME: Október je mesiac oslaví jesene života a pripomienkou úcty k starším

Čas neúprosne plynie a pripisuje nám dni, mesiace a roky bez toho, aby sa nás pýtal na náš názor. Od okamihu nášho zrodenia nás vezme pod svoju vládu a nepovolí ani jeden opravný termín, ani jeden maličký návrat. „Vďaka“ epidemiologickým opatreniam sme spoločné posedenie nemohli organizovať už dva roky.

Vo Vašich osudoch možno pribudlo samoty, úvah a spomienok na Vašich blízkych, ktorí odišli návždy. Jeseň je obdobím umeleckých diel prírody, ktorá je ako krásna paleta. Takýmto krásnym umeleckým dielom je aj človek v jeseni života. Tvaroval a formoval ho majster život svojimi skúškami, radošťami, ale aj starostlivosťami. Ľudský život predstavuje veľkú knihu, zložitý ale jedinečný román. Bezstarostné detstvo, aj keď nemuselo byť bohaté a žičlivé, predsa bolo krásne. To, vystriedalo detstvo vašich detí, radosť, úzkosť a trápenia. Minuli sa roky, až jedného dňa prišlo obdobie jesene života. Prišlo pomaly, nenápadne, tak ako sa končí leto a začína sa jeseň.

Milí seniori, ste generácia, ktorej treba za všetko, čo ste pre svoje deti a spoločnosť urobili, poďakovať. Ste vo veku, kedy od života očakávate zdravie a spokojnú starobu. Jeseň života môže byť však aj krásnym obdobím, akým boli tie predchádzajúce. Môže byť prospešná aj pre široké okolie. Svedčí o tom aj práca a aktivity vašich organizácií dôchodcov.

Cinnosťou v týchto organizáciách dokazujete, že život v dôchodkovom veku sa dá prežiť aktívne a produktívne, ak to človeku dovoľuje zdravotný stav. Preto chcem poďakovať vám všetkým, ktorí sa aktívne podieľate na zveľaďovaní našej obce, ktorí sa stretávate a rozprávate na spoločných posedeniach, podujatiach, zájazdoch, či púťach. Viem, že na prejav úcty k tým, ktorí nás vychovali nestačí len jeden deň, ani jeden mesiac v roku. Úcta k nim by mala byť dennou samozrejmosťou, v rodine, na pracovisku, v čakárni u lekára, jednoducho všade. Kto sa naučí vážiť si šediny, nemusí sa báť, že zostane v starobe nepovšimnutý. Nájdime si preto všetci čas, vľúdne slovo, či úsmev a to nielen v októbri.

Cyklodoprava – Horný Liptov

Významný posun, ktorý otvára možnosti na prípravu a realizáciu spojenia Lipt. Mikuláša a Lipt. Hrádku cyklochodníkom, urobili predstavitelia miest a obcí Horného Liptova.

Primátori a starostovia Liptovského Mikuláša, Liptovského Hrádku, Závažnej Poruby, Beňadikovej, Liptovského Jána, Uhorskej Vsi a Podturne potvrdili svojimi podpismi zmluvu o zriadení združenia obcí. Jej oficiálny názov je Združenie obcí – Cyklodoprava Horný Liptov, zámerom je realizácia a podpora cyklodopravy a cykloturistiky. „Združenie bude oprávneným žiadateľom finančnej podpory z predpokladaných eurofondových výziev alebo iných zdrojov na výstavbu cyklistickej dopravnej trasy medzi Mikulášom a Hrádkom. Prechádzať bude cez katastre ďalších obcí, ktoré sú do združenia zahrnuté,“ vysvetlil primátor Ján Blcháč.

Vstup do združenia odobrili obecné zastupiteľstvá jednotlivých samospráv. Samotnej výstavbe predchádza pomerne zdĺhavé a komplikované majetkovo-právne vysporiadanie pozemkov na trase.

MP

Nový mostík

Pracovníci firmy ZEROX dokončili práce na mostiku popri Váhu od prameňa v Uhorskej Vsi. Krásny, bezpečný pre všetkých, ktorí sa radi prechádzajú popri Váhu. Teraz je prechádzkový alebo bežecký úsek z okruhovaný a „suchou“ nohou sa dostanete po oboch stranách Váhu až do Liptovského Mikuláša alebo prejdete mostom pri kostole v Okoličnom a po opačnej strane sa vráťte do obce.

Žiakom 9. ročníkov predstavujeme duálne vzdelávanie

Študenti duálneho vzdelávania sú v plnom nasadení. Študujú nielen v školských laviciach, ale odborne sa pripravujú aj priamo v našej nástrojárni. Druháci a tretiaci začali tiež s výukou CAD systému Solid Edge, v ktorom sa venujú konštrukcii 2D a 3D objektov. My v ESOXE sme sa pustili do prednášok pre žiakov 9. ročníkov, ktorí stojia pred veľkým životným krokom. Rozmýšľajú kam na strednú školu - aké si vybrať povolanie. Nie je to jednoduché, lebo možnosti je v dnešnej dobe naozaj veľa. Aj preto navštievujeme mestné základné školy a vysvetľujeme deviatakom, aké výhody **duálne vzdelávanie** prináša. Teoretické vedomosti sú dôležité, ale mať prax priamo vo firme je ozajstná škola života. Duálne vzdelávanie ponúkame žiakom v spolupráci so Strednou odbornou školou polytechnickou v Liptovskom Mikuláši. Ak žiaci chcú ísť študovať k nám, majú možnosť si vybrať z dvoch odborov **Mechanik strojov a zariadení** alebo **Technik spracovania plastov**. Veľkou výhodou takéhoto vzdelávania je, že študenti pracujú priamo s odborníkmi vo výrobnej prevádzke. Učia sa systému práce v bežnom živote a stávajú sa súčasťou spoločnosti ESOX. Sme veľmi hrdí, že sme vychovali už prvé generácie a študenti sú našimi zamestnancami. Vzdelávaním v našej spoločnosti získajú žiaci **obornú prax, vedomosti v strojárstve a v plastárskom priemysle**. Vyskúšajú si prácu pre svetové značky a budú mať náskok pred ich rovesníkmi. Okrem toho dostávajú štipendium a bezplatné pracovné pomôcky. Prednášok pre deviatakov sme zrealizovali niekoľko a pripravujeme ďalšie. Ak máte záujem o prednášku na Vašej škole aj vy, neváhajte nás kontaktovať telefonicky alebo e-mailom na: dualne.vzdelanie@esox-plast.sk, 0948 839 210. Viac informácií o duálnom vzdelávaní získate aj na našej stránke: <https://www.esox-plast.sk/sk/co-je-dualne-vzdelavanie>. Sledovať nás môžete na facebooku: <https://www.facebook.com/ESOXdual> a instagrame: https://www.instagram.com/esox_dualne_vzdelanie/

Koncoročné bilancovanie v ESOXE

Blíži sa nám koniec roka a s ním aj radostné chvíle Vianoc. Ako každý aj my v tomto období bilancujeme - hodnotíme, čo sa nám podarilo v roku 2021, a čo by sme mohli ešte vylepšiť v roku 2022. Vzdelávanie bolo v tomto roku náročnejšie než v minulých rokoch. Napriek tomu sa tešíme, že máme 13 študentov v systéme duálneho vzdelávania a štyria z nich budú v júni 2022 maturovať.

V septembri sa k nám pridali 3 študenti – prváci. Dúfame, že sa im bude dať tak, ako našim súčasným študentom, a že v budúcom školskom roku ich bude ešte viac. Pripravujeme totiž spustenie študijného odboru Technik spracovania plastov. Veríme, že tento zaujímavý odbor pritiahne nový potenciál v oblasti plastárskej výroby.

Aké odbory môžu u nás žiaci študovať?

Mechanika strojov a zariadení. Odbor je vhodný pre žiakov, ktorí **radi majstrujú**, majú vzťah k technickým zariadeniam a počítačom. Po úspešnom absolvovaní odboru nájdú uplatnenie ako nástrojár, mechanik pre stroje a zariadenia ovládané počítačom, obrábač kovov, konštruktér foriem, frézar, sústružník, kaliar či strojár.

Technika spracovania plastov. Odbor je vhodný pre žiakov, ktorí sa radi pohybujú v prostredí strojov a zariadení ovládaných počítačom. Majú vzťah k technike, elektrotechnike, chémii a informatike. Po úspešnom absolvovaní odboru budú pracovať ako junior technológ spracovania plastov, nastavovač strojov a zariadení, technik údržby strojov či nastavovač robotov.

Pridať k našim študentom sa môžete prostredníctvom zaslania prihlášky. Viac informácií nájdete na našej stránke: www.esox-plast.sk/sk/co-je-dualne-vzdelavanie alebo na Facebooku či Instagrame.

Prajeme Vám príjemné a pokojné prežitie vianočných sviatkov. Tím spoločnosti ESOX-PLAST.

MECHANIK
STROJOV A
ZARIADENÍ

TECHNIK
SPRACOVANIA
PLASTOV

RADOST

Radosť znamená príjemný duševný stav, určité potešenie z niečoho, alebo z niekoho.

Aj ja sa Vám chcem, milí čitatelia našich obecných novín prihovoriť týmto článkom, aby ste napriek akejkoľvek situácii, v ktorej sa vy sami osobne, alebo vaša rodina, alebo naša obec, farnosť, spoločenstvo nachádzame aspoň cez tieto Vianočné dni a potom aj tie ostatné v roku Pána 2022 nachádzali a prežívali

urobit', vidieť ako a čo sa tam doteraz objavilo a čo máme ešte pred sebou... (po dovolení: stavebný dozor Ing. Miroslav Vrbacký, KPÚ Žilina Mgr.art. Janka Piecková a Ing. Karol Ďurian PhD., firme PAMARCH zastúpená Mgr.art. Michal Pleidel budeme mať opäť kostol k užívaniu v termíne 21.12.2021 – 01.04.2022).

Aj napriek tomu vás chcem všetkých vyzvať na „RADOST“ a to s niekoho – a to

„RADOST“. Viem a chápem vás, že mi možno napíšete, alebo poviete, ale vám sa to ľahko napíše, povie, ale my máme teraz tieto a takéto problémy, t'ažkosti v živote a pri štedrovečernom stole nás bude menej, lebo niektorých Pán povolal cez chorobu do večnosti, alebo pracujú, alebo pre iné príčiny nemôžu byť s nami?! Aj napriek tomu vás chcem všetkých vyzvať na „RADOST“ a to z niečoho – že môžeme prežívať slávnosť Narodenia Pána , že môžeme byť a ocitnúť sa aspoň cez tieto sviatky v našom ešte stále v rekonštrukcii rímskokatolíckom kostole svätého Jána Krstiteľa, do ktorého vás všetkých srdečne pozývam a aspoň na vlastné oči uvidíte, čo všetko sa zatial stihlo

je Ježiš Kristus Spasiteľ náš, ktorého Narodenie si budeme cez tieto Vianočné sviatky opäť pripomínať a sláviť. No a podľa mňa je to jeden z najväčších dôvodov na „RADOST“. Ak tieto radosti budeme všetci spoločne prežívať, tak už nemusíme hľadať čo nájdeme pod stromčekom, ale kto je pri mne pri stromčeku, pri jasliach, pri stole... koho máme pri sebe – to bude tá najkrajšia a najväčšia „RADOST“.

V jednej koledе sa spieva: “ Čas radosti, veselosti svetu nastal nyni, porodila Spasiteľa Mária bez viny...“ a to vám všetkým ako váš rímskokatolícky farár, ako váš priateľ, ako jeden s vás vyprosujem aj ja Peter Kvasňák.

Pastieri, pastieri, hore vstaňte!

Každý rok si na vianočných besiedkach tisíce detí oblečú župan, aby zahrali rolu pastierov. Sme zvyknutí na to, že pastierov spájame s narodením Krista. Čo tam však vlastne pastieri robia? Akú úlohu zohrávajú? Ked' evanjelista Lukáš vybral túto udalosť do svojho evanjelia, pokúšal sa nás niečo naučiť. Pastieri dostali správu od anjela, že sa nám narodil Spasiteľ. Ich reakcia bola trojaká a pre nás veľmi poučná: pozorne si ju vypočuli, prekonali strach a vyšli do sveta, aby priniesli radostnú zvest' ostatným. Pozrime sa na bližšie na tieto tri reakcie.

1. Pozorné vypočutie je veľmi potrebné napr. v manželstve. Ak sa manželia navzájom nebudú pozorne počúvať, vzťah nebude dobre fungovať. Avšak ak nebudeme počúvať Pána Boha, je to katastrofa pre náš vzťah s Ním.. Áno, je také ľahké prepočuť to, čo nám Vianoce oznamujú. Tie príbehy a piesne už predsa tak dobre poznáme, sú akousi povinnou dekoráciou Vianoc. Dajme si pozor, aby nám kvôli tomu neušiel ich hlboký obsah.

2. Strach prežívame všetci. Dnešná doba je ho plná. Strach o blízkych, strach o zdravie, strach o život. Pastieri sa zlákli Božích anjelov, čítame, že sa báli veľkou bázňou. Ocitnúť sa len tak zoči-voči Božím anjelom, to tiež môže byť nebezpečné. Skúsiť to naozaj s Bohom, to môže pre človeka znamenať, že sa v jeho živote niečo zmení. Pamätám si aj vo svojom živote na ľudí, ktorí mi radili: len neber svoju vieri príliš vážne. Ale anjeli oznamujú: „Nebojte sa, ved' zvestujem vám veľkú radosť, ktorá bude všetkému ľudu.“ Kto prijme Ježiša, prijme aj „veľkú radosť“ a tam je koniec strachu. Niet sa už čoho v živote v podstate obávať, pretože Ježiš je Vítaz nad všetkým a môže byť mojím Pánom.

3. Veľká radosť: naplnila pastierov po tom všetkom, čo počuli a videli. Uvedomili si, že v Pánovi Ježišovi Kristovi prišla záchrana pre svet i pre nich osobne. Oslavovali Pána, takže každý mohol zreteľne vidieť a počuť o ich radosti. K tomu dávajú príležitosť i tieto prichádzajúce dni, ked' budeme môcť počúvať viac ako inokedy o Spasiteľovi Ježišovi Kristovi, ked' budeme môcť prijať Jeho podanú ruku a ked' bude príležitosť, aby radosť vstúpila do našich sŕdc a cez nás aj do sŕdc ostatných ľudí.

Peter Taját, ev. a. v. farár svätojánsky

Oznamy

Služby Božie naživo sa momentálne konajú nemôžu. Všetkých Vás však pozývame k sledovaniu online vysielania na internete, poprípade sledujte informačné tabuľe obce, kde Vás budeme informovať o prípadných zmenách.

www.ecavliptovskyjan.sk

www.facebook.com/ecavliptovskyjan

<https://www.youtube.com/c/CZLiptovskýJán>

Bude mať počas vianočných sviatkov dôvod na oslavu aj naša Zem

Vianočné sviatky sú obdobím hojnosti, radosti a pokoja. Trávime spolu viac času, viac nakupujeme, obdarúvame sa, a tým pádom tvoríme aj viac odpadu. Vianoce by nemali byť o plytvaní, zbytočných darčekoch a nadmernej spotrebe jedla. Skôr o spoločne strávených chvíľach s rodinou a blízkymi a nemali by sme pri tom zabúdať ani na svoje okolie, prírodu, životné prostredie.

Prinášame vám zopár praktických tipov, ako si užiť Vianoce a pritom zamedziť vzniku prebytočného odpadu a urobiť niečo pre životné prostredie.

Vianočné nákupy: Menej je niekedy viac. Pustite uzdu svojej fantázii a skúste obdaríť svojich blízkych vlastnoručne vyrobeným darčekom, ekologickou kozmetikou či zaujímavou knihou. Vhodnou alternatívou sú nehmotné darčeky v podobe zážitkov (vstupenka do divadla či fitness centra, jazykový kurz, wellness pobyt a pod.). Ak ste sa rozhodli pre hmotný darček, vyhnite sa kope drobností a kúpte skutočne užitočnú vec, ktorá bude mať dlhodobejšie využitie.

Jedlo na vianočnom stole/predvianočné nákupy: Odpad vzniká už pri nákupoch. Preto si ich vopred premyslite a urobte si zoznam. Vedeli ste, že skoro 50 % komunálneho odpadu tvorí bioodpad? Nakupujte preto len to, čo naozaj spotrebujete. Vyberajte si trvanlivejšie potraviny a dajte prednosť lokálnym výrobkom alebo bezbalovým potravinám.

Na nákupy sa vyberte s vlastnou opakovane použiteľnou taškou a vreckami. Vyhnite sa tak nepotrebným obalam, ktoré sa po vybalení pečiva, ovocia či zeleniny stávajú okamžite odpadom.

Vianočný stromček, ozdoby a osvetlenie: Dajte prednosť prírodným materiálom, kúpte si živý stromček v kvetináči, alebo si naaranžujte vetvičky do vázy. Za uváženie stojí kúpa izbového ihličnanu, ktorý je celoročne krásny a práve na Vianoce mu môžete dať vianočný šat. Originálny a jedinečný stromček sa dá vyrobiť z konárov alebo z kníh, ktoré je možné spestriť ozdobami alebo osvetlením. Ozdoby a vianočné dekorácie si môžete vyrobiť z prírodných materiálov (drevo, ihličie, šišky, šípky, škorica, sušené ovocie a podobne), ktoré budú určite jedinečné a s vôňou prírody. Ideálou a úspornou formou vianočného osvetlenia sú LED žiarovky, spotrebujú totiž oveľa menej energie a vydržia dlhšie oproti klasickým. Darček odporúčame zabaliť do recyklovaného papiera alebo papiera a tašiek z minulých Vianoc. Balenie darčekov nemusíte obmedziť len na papier, môžete skúsiť napríklad aj látku.

Vianočné pozdravy: Využite SMS, e-mail alebo Whatsapp či Messenger. A ak do pozdravu vložíte kúsok seba a zakomponujete nejakú milú fotku, určite príjemne potešíte rodinu či priateľov. Sú rovnako osobné ako pohľadnice.

Ako správne zatočiť s odpadom, ktorý vznikne počas sviatkov?

Živý stromček: každoročná dilema. Dekorovanie domácností živým vianočným stromčekom je tradíciou už od nepamäti. Jednou z najväčších nevýhod je však jeho trválosť. A ako sa ho zbaviť po Vianociach? Nechajte ho voľne položený pri stojiskách odpadových nádob (vedľa kontajnera). Väčšina miest zabezpečuje od januára zvoz stromčekov a postará sa o jeho recykláciu. Aj nábytkársky koncern IKEA každoročne zbiera vianočné stromčeky, ktoré využíva na biomasu. Vedeli ste, že z nich na Slovensku tento rok prvýkrát vyrobili nový nábytok? Aj použitý vianočný stromček môže mať príbeh so šťastným koncom. Nezabudnite ho zbaviť všetkých ozdob.

Papierové obaly z darčekov, papierové krabice, letáky, obaly z múky: patria do modrého kontajnera či vreca na papier, pokial' nie sú znečistené, mokré a mastné. A nezabudnite odpad pred vyhodením stlačiť.

Plastové obaly z potravín, darčekov, kozmetiky, plastové fľaše, téglíky z jogurtov: patria do žltého kontajnera alebo vreca určeného na plasty. Aj tu platí, že obaly je potrebné zošliapnuť a zmenšiť ich objem. Nesmú obsahovať zvyšky tekutín, jedla či kozmetiky.

Zaváraninové poháre, sklenené črepy, fľaše: patria do zeleného kontajnera, prípadne vreca. Fľaše a obaly nie je nutné umývať, stačí len dôkladne odstrániť ich obsah.

Žiarovky, batérie z hračiek či svetelných dekorácií: môžete ich odovzdať v obchodoch, kde sa tieto výrobky predávajú.

Svetlá a svietielka, pokazené domáce spotrebiče: zber elektroodpadu ponúkajú nielen zberné dvory či mobilné zbery, ale aj predajne elektrospotrebičov, ktoré prevezmú elektroodpad bezplatne.

Zvyšky jedla: šupky z ovocia či zeleniny, škrupiny z vajec, vrecká z čaju a podobne patria do bioodpadu alebo sa dajú kompostovať v domáčich kompostéroch, pokazené potraviny alebo zvyšky vareného jedla či potraviny živočíšneho pôvodu treba vytriediť do kuchynského odpadu.

Použitý kuchynský olej: dá sa odovzdať v uzavorennej nádobe na niektoré z čerpacích staníc, v blízkosti niektorých supermarketov, prípadne na zbernom dvore. V niektorých obciach je možné nájsť kontajner na použitý olej priamo pri stojiskách triedeného zberu.

Textil a obuv: môžete posunúť známym, ktorí ich využijú, darovať charite, odovzdať na zbernom dvore alebo vhodiť do kontajnerov určených na šatstvo.

Staré alebo nepotrebné hračky: darujte niekomu, komu ešte urobia radosť.

Zo života DHZ

Vznik dobrovoľného hasičského zboru sa datuje do roku 1941.

Príprava osláv 80. výročia založenia zboru bola narušená protikovidovými opatreniami. Obec Uhorská Ves pri tejto príležitosti dala vyrobiť pre nás zbor, ktorý sa aktívne zapája do života obce, hasičskú zástavu. Hasičská zástava je jedným zo symbolov a určuje identitu zboru pri slávnostných nástupoch a pochodoch. Zástava po slávnostnom odovzdaní do rúk členom DHZ bude mať svoje čestné miesto v zrekonštruovanej zasadačke.

Čo sa píše v kronike o založení DHZ

32.

V roku 1941 bol Žáňom Bohmeom, okresným dôverníkom DHZ založený v obci „Dobrovolný hasičský zbor“ (DHZ). Tá veliká bol zvolený Ľudovít Belko. Obec dobrovoľníkom DHZ nemala, nebola ničho. Na obec zakúpila rámovanému plátnu pluiekačku a obecením členovia DHZ pripravili divadelných predstavení, rúbarských a vecierkových behom otoček počas dopytolili mýboj a dali zhotoviť uniformy pre 22 členov DHZ.

Ak láska topí ľad, čo pani Zima vyčarila, ak dá človek viac čo v sebe skrýva, ak vládne všade ticho a počut' len praskat' mráz, padajúce vločky a v detských očiach je vidieť jas, tak prišla doba, keď každý pre každého má pári prívetivých viet, pre ten zázrak Vianoce a nad čaro Vianoc nič krajšieho niet!

Prajú členovia DHZ!

Bezpečne pri adventnom venci

Horiaca sviečka na adventnom venci je otvorený oheň. Práve preto, môže dôjsť pri nesprávnej manipulácii, umiestnení pri horľavých materiáloch alebo v prípade nedbanlivosti k vzniku požiaru a jeho následnému rozšíreniu. Adventné vence vo vykúrennej miestnosti prirodzene rýchlo vyschnú, následne stačí už len malý plamienok alebo iskra a celú izbu v priebehu pári chvíľ zachvátia plemene.

HaZZ v tejto súvislosti preto odporúča:

Bezpečne pri adventnom venci

- Položte sviečky na **nehorľavú podlažku**
- Umiestnite ich tak, aby sa **nemohli prevrátiť**
- Sviečky **musia byť** dostatočne **vzdialené** od horľavých materiálov ako záclony, nábytok, tapety
- **Pozor na kontakt** sviečok s ihličím
- Veniec dajte do **bezpečnej vzdialenosťi** od detí a zvierat
- **Nenechávajte** horieť sviečky **bez dozoru**
- Uistite sa, že ste sviečky **dobre sfúkli**
- Pri vzniku požiaru **ihned volajte hasičov** na čísle 150 alebo 112
- Menší oheň **sa pokúste uhasiť** hasiacim prístrojom alebo iným vhodným spôsobom

ŽIVOT V STREDOVEKEJ UHORSKEJ VSI

Bc. Roman Brezina

V článkoch, ktoré som napísal do minulých vydaní Spravodaja, som vám predstavil najstaršie dejiny obce Uhorská Ves, ktorá vznikla niekedy v 11. alebo 12. storočí ako strážna dedina na severných hraniciach Uhorského kráľovstva. Tiež ste si prečítali článok o živote prvých, písomne známych majiteľov obrovského územia Uhorskej Vsi, o troch českých rytieroch Hauchovi, Beuchovi a Polkovi. Teraz som si pre vás pripravil článok o tom, ako sa žilo v stredovekej Uhorskej Vsi – *Mogyorfolu*.

Uhorská Ves bola v 13. storočí centrom obrovského pozemkového majetku, rozkladajúceho sa od dnešnej Liptovskej Ondrašovej pravdepodobne po dnešnú Východnú. V podstate jedinými dvoma listinami, ktoré nám hovoria priamo o živote v obci, sú listiny z roku 1230 a 1239. V listine od kráľa Ondreja II. z roku 1230 sa spomína: „...*Rovnako sme dovolili, aby trhy nimi konané, boli osloboodené od akýchkoľvek poplatkov a daní...*“. Vďaka tejto listine vieme, že sa v obci Uhorská Ves konávali trhy. Nevieme ale potvrdiť, či sa trhy konali v obci už pred rokom 1230, alebo nie. Je však pravdepodobné, že sa tu konali už aj pred spomenutým rokom. Každopádne, listina z roku 1230 je asi najstarším písomným dokladom o trhu konanom na Liptove. Čo bohužiaľ nevieme rekonštruovať je skutočnosť, ako často sa tu trhy konali, prípadne kde presne sa tieto trhy konávali. Či existovalo v obci centrálne „návsie“ určené na tento účel, alebo sa konávali na voľnom priestranstve niekde v jej blízkosti. Z druhej listiny od kráľa Bela IV. z roku 1239 sa dozvedáme pre život v obci jednu dôležitú informáciu, a to, že bola sídlom svojho majiteľa – Polka. Spomína sa doslova: „...*Polku de villa Mogorfolu – Polko z dediny Uhorská Ves...*“.

Kedže sídlo majiteľa bolo priamo v dedine, muselo sa tu nachádzať aj jeho obydlie. Jeho obydlím bola zrejme drevená kúria.

K živote na Liptove v druhej polovici 13. storočia sa viaže ešte niekoľko listín – od kráľa Bela IV. z rokov 1257 a 1265 a potvrdzujúca od Štefana V. z roku 1270. Sú to listiny, ktoré historici staršej generácie nazývali výsadnými listinami alebo listinami práv a slobôd poddaných z Liptova. Kvôli Mongolskému vpádu, ktorý sa odohral v rokoch 1241 – 1242, sa stupňovali nároky poddanských dávok pre zvolenského župana, pod ktorého právomoc v tej dobe Liptov patril. Postupne boli nároky tak vysoké, že ľudia z Liptova (a tiež aj z Turca) utekali zo svojich domovov na „Dolnú Zem“ – do Nitrianskej župy, ale aj na územie dnešného Maďarska.

Listinou z roku 1257 týchto poddaných, ktorí z Liptova a Turca ušli, pozýval kráľ Belo IV. späť a potvrdil im výsady, ktoré v minulosti mali. Pokiaľ poddaní osídlili opustenú zem, alebo zem bez majiteľa, tzv. „terra vacantem“, mohli tu zostať a požívať rovnaké výsady, aké poskytol poddaným na Liptove a v Turci. Tieto listiny nám dokladajú staršiu existenciu miestneho zvykového práva, ktoré bolo práve touto listinou kodifikované. Rovnako im určil pevné poddanské dávky, ktoré sa v budúcnosti nemali zvyšovať.

V tejto listine kráľ Belo IV. určil, že ak sa vrátia poddaní späť, budú najprv na tri roky (v origináli na tri žatvy) oslobodení od platenia dávok. Rovnako im bolo povolené voliť si zo svojich vlastných radov „sudcov“ v menších sporoch. Tento sudca zároveň splňal úlohu richtára dediny. Richtára si obec volila pomocou tzv. obecnej pospolitosti – t. j. zhromaždenia všetkých obyvateľov obce. Spravidla bolo jeho

funkčné obdobie rok. To znamená, že na čele Uhorskej Vsi v polovici 13. storočia, a aj predtým, stál dedinčanmi volený richtár, ktorý mal právo rozhodovať v menších súdnych sporoch. Richtár mohol od-súdiť poddaného len na pokutu, ktorého jedna tretina išla na jeho osobný prospech. Ostatné dve tretiny patrili županovi. Závažnejšie súdne spory a súdy vedené v závažnom trestnom spore, súdil samotný župan veľkej Zvolenskej župy, prípadne jeho zástupca v Liptove. Tieto súdne spory súdené županom, alebo jeho zástupcom v Liptove, sa mali konať na trhových mestach. Teda v Uhorskej Vsi, ako v trhovom mieste sa konávali županské súdy. Zaujímavý je napríklad aj najvyšší trest, aký mohol človek dostať za vraždu, čo bol závažný zločin súdne riešený županom – jednu hrivnu striebra musel dať županovi a 10 rodine poškodeného (1 hrivna striebra = štvrt kilogramu striebra).

V spomenutých listinách sú pomenované aj povinnosti obyvateľov Liptova a Turca voči kráľovi. V prípade jeho pobytu na Zvolenskom Pustom hrade, centre župy, mali od každej usadlosti poslať kráľovi dve sliepky a štyri vajíčka. Ročne kráľovi odvádzali daň 14 denárov od každých 40-tich usadlostí, a mali byť odovzdané vo sviatok sv. Juraja (23. apríla). Taktiež v prípade vojny každých malo 40 usadlostí vystrojiť jazdca do kráľovského vojska.

Po cirkevnej stránke obec Uhorská Ves patrila spočiatku pod pôsobnosť fary vo Svätom Petre. Neskôr, od začiatku tretej tretiny 13. storočia, pod pôsobnosť fary vo Svätom Jáne. Na omše do kostolov chodievali teda obyvatelia obce Uhorská Ves práve do dnešného Liptovského Petra, neskôr do Liptovského Jána. Tam taktiež plynuli cirkevné desiatky, ktoré museli poddaní platiť.

Ďalšie listiny – od Bela IV. z roku 1265 a od Štefana V. z roku 1270, neznamenali veľký zásah do práv a slobôd obyvateľov Liptova, ale boli hlavne úpravou dávok, ktoré mali obyvatelia platiť županovi Zvolenskej župy. Existuje ešte listina z roku 1279 od kráľa Ladislava IV. Kumánskeho, ktorá sa však prednostne netýka poddaných, ale jobagiónov, teda rytierov tu usadených. Je určená teda pre majiteľov území na Liptove, aj pre majiteľov Uhorskej Vsi – vtedy už nie Polka, ale Bohumíra a Serafína. Títo mali povinnosť vystrojiť družiny, ktoré by pracovali na stavbe hradu Liptov (Liptovského Starhradu nad Liptovskou Sielnicou). Samotní majitelia mali povinnosť vykonávať strážnu a vojenskú povinnosť na Liptovskom Starhrade.

Ako ale vyzeral typický život obyvateľov Liptova v obyčajné dni? To už môžeme len teoretizovať, pretože listiny, ktoré sa týkajú Liptova v 13. storočí, neobsahujú mnoho informácií vhodných pre rekonštrukciu každodennosti. Začnime teda najprv tým, v akých domoch ľudia bývali, čo dokážeme rekonštruovať vďaka archeologickým nálezom z rovnakej doby. V 13. storočí si typické zrubové stavby, s jednou miestnosťou a s ohniskom v strede miestnosti. Strecha bývala pokrytá snopmi sena alebo slamy. Nie-kedy bývali domy zahĺbené – tzv. polozemnice. Len výnimočne sa objavovali stavby postavené na kamennej podmurovke, prípadne kamenné stavby (kamenné bývali vtedy len kostoly, prípadne niektoré časti hradov). V niektorom rohu miestnosti sa nachádzala obilná jama, kde sa skladovala úroda na zimu. Spalo sa na zemi, alebo drevených posteliach. Priestor na spanie býval vystielaný slamou alebo kožušinami. V domoch sa používal najmä hlinený riad, kovový len v bohatších domácnostiach. Zdrojom vody

býval najbližší potok alebo rieka, výnimočne studňa alebo prameň. Voda sa ale málokedy pila v čerstvom stave, keďže bývala často zdrojom nákazy. Najčastejšie sa pilo práve pivo, ktorého výroba sa ešte v 13. storočí nesústredovala do pivovarov, ale každý si ho vedel doma vyrobiť.

Pred rokom 1265 bolo poddaným na Liptove dovolené slobodne využívať lesy, či už pre stavebný materiál, alebo ako zdroj palivového dreva. Neskôr ich mohli využívať len s povolením zemepána. Ako palivo si mohli aj bez dovolenia zbierať v lese raždie. V letnom období sa často v lesoch pálico aj drevené uhlie, dôležité pre remeslá.

Pri domoch si poddaní chovali aj hospodárske zvieratá. Najčastejšie boli chované sliepkы a ošípané, vyskytovali sa však aj ovce (pred valaskou kolonizáciu v 14. storočí ale len sporadicky) a bohatší mali aj kravy. Medzi chovanými zvieratami sa mohli objavovať aj husi alebo kačky. Chovať ovce a kravy bolo dôležité kvôli mlieku, ktoré od nich mohli ľudia získať. Mlieko bolo dôležitou surovinou, z ktorej sa vyrábali domáce mliečne produkty – syr. Syr mohol slúžiť ako dôležitá obchodná komodita, ktorú mohli predávať a získavať za to iné produkty, ktoré si sami nedokázali vyrobiť, ale tiež aj ako doplnok stravy. Kravy, resp. voly, tiež mohli pomáhať pri obrábaní polí. Chovanie volov a ošípaných v dedinách je spoľahlivo doložené, a to vďaka informácií z listiny Bela IV. z roku 1257, kde sa poddaným určuje odovzdávať každoročne jedného vykŕmeného vola pre župana, a tiež vo sviatok sv. Martina (11. novembra) jedného trojročného brava. Ovce boli zdrojom vlny, ktorá tiež používala na výrobu oblečenia. Ovčie súkno bolo tiež často obchodníkmi vyhľadávané a exportované najmä do Poľska.

V neposlednom rade boli skoro všetky živočíchy chované v liptovských dedinách zdrojom mäsa. Pokial' to nemali zakázané, tak mohli poddaní z Uhorskej Vsi aj loviť ryby vo Váhu alebo v Štiavnicki. Po roku 1265 mohli chytať ryby už len v Štiavnicki. V Liptove bolo už v 13. storočí rozšírené brtníctvo – poddaní chodievali do lesov, aby tu našli včelie hniezda a získali med a iné včelie produkty, ako vosk, z ktorého sa vyrábali sviečky. Voskové sviečky sa však predávali so ziskom alebo odovzdávali na osvetlenie kostolov, prípadne kúrií zemepánov, na osvetlenie domov poddaných sa používalo samotné ohnisko, prípadne lojové sviečky. Zaujímavé je, že v Liptove sa v 13. storočí chovalo veľa koní, ktoré boli potrebné pri obchode alebo na vojenské účely. Kone boli aj významným obchodným artiklom. Podľa listiny Bela IV. z roku 1257 ich mohli Liptáci slobodne predávať po celom Uhorsku, aj do zahraničia, ale nie Poľska alebo Nemecka. Rovnako slobodne mohli predávať aj konskú kožu.

Špecifickým zdrojom obživy liptovských, a teda aj uhorsko-veských poddaných, bolo poľovníctvo. V prvej polovici 13. storočia bolo ešte slobodné, každý, kto chcel, mohol ísť poľovať, avšak v listine Bela IV. z roku 1265 si kráľ vyhradil toto právo pre seba, župana a ich služobníkov. Poddaní mohli na spesťrenie svojej stravy poľovať už len na zajace, alebo iné menšie tvory, prípadne vtáctvo (okrem jarabíc, bažantov a iných veľkých vtákov). Dôležitý bol aj odchyt kún alebo líšok, ktorých kožka bol veľmi žiadaná šľachtou, keďže často tvorila ozdobu ich oblečenia. Bola to teda aj možnosť pre privyrobenie si pre poddaných, ale taktiež to bola aj forma ochrany pred škodcami.

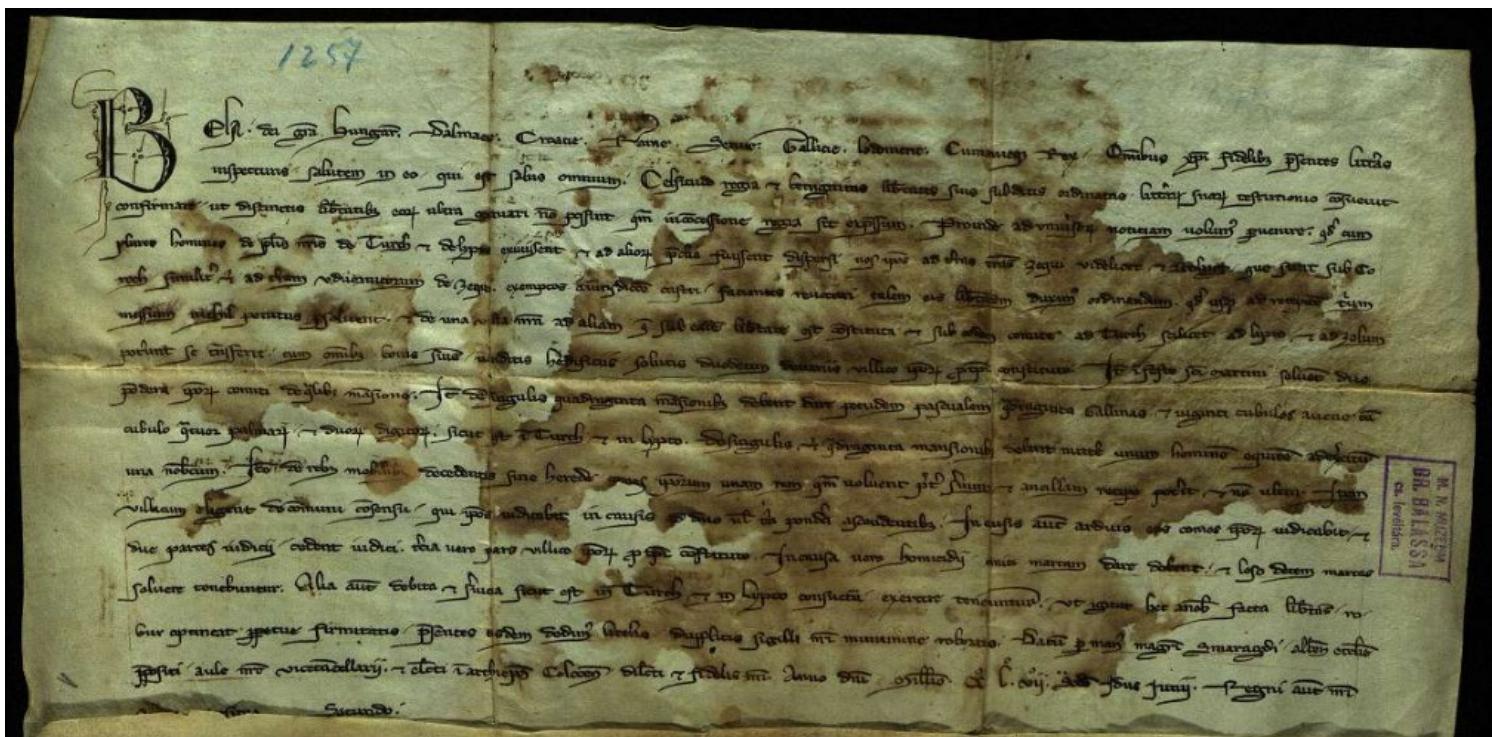
Medzi najbežnejšie pestované rastliny patrila pšenica, raž, jačmeň alebo ovos. Tie sa pestovali najmä na poliach mimo obce samotnej. V blízkosti obydlí sa pestovali najmä rastliny, ktoré boli

najčastejšie potrebné v kuchyni – strukoviny, bôboviny, prípadne dochucovacie bylinky a iné. Mnohí obyvatelia obce pestovali aj konope, ktorého vlákno sa používalo na tkanie odevov (ťan nahradzal konope až oveľa neskôr). V letnom období poddaní chodievali často aj do lesov nazbierať huby alebo lesné ovoce. O nejakej forme konzervovania ovocia nemáme správy, vieme ale, že huby sušili. O nejakej forme domáceho pestovania ovocných stromov nemáme správy a pravdepodobne nebolo tak rozšírené, keďže Liptov nebol v minulosti, kvôli svojim klimatickým podmienkam, vhodným na pestovanie ovocných stromov. V 13. storočí sa zbierali najmä jablká a hrušky z divo rastúcich plánok. Dôležitým bol aj zber liečivých bylinkiek v lesoch, ktorým sa okrem dedinských bylinkárov venovali mnohí ďalší poddaní.

Zaujímavou časťou obživy poddaných v Liptove bolo remeselníctvo, aj keď nebolo tak rozšírené ako v iných častiach súdobého Uhorska. Každý poddaný bol de facto remeselníkom – silnejší chlapí vedeli tesáričiť, doma sa vyrábal aj hlinený riad, prípadne sa doma spracovávali a vyrábali textílie. V 13. storočí sa doma aj vyrábala múka, prípadne spracovávali kožušiny. Medzi najčastejšie rozšírené remeslo, ktorého predstaviteľ bol už v rannom stredoveku skoro v každej dedine, bolo kováčstvo. O tom nám tiež svedčia mnohé archeologické nálezy. Už len preto, že veľa druhov poľnohospodárskych náradí bolo vyrábaných z kovu. S kováčstvom úzko súvisí aj kolárstvo, teda výroba kolies. Teda aj kováčska, aj kolárska dielňa sa mohli nachádzať v obci.

Takýto spôsob života v trhovej a strážnej osade Uhorská Ves sa udržal približne do konca 13. storočia, prípadne do začiatku 14. storočia. Vtedy, najmä kvôli vzrastu moci zemepánov z radov potomkov Bohumíra a jeho brata Serafína, sa začalo s ubíjaním poddaných a v obci zanikli trhy a došlo aj k schudobneniu obyvateľstva. Nasledujúcich niekoľko storočí si obec Uhorská Ves udržala ráz poľnohospodárskej obce s niekoľkými poddanými, ktorí plnili povinnosti voči svojim zemepánom z rodiny Svätotojánskych.

fotokópia významnej listiny kráľa Bela IV. z roku 1257, ktorá hovorí o právach a povinnostach poddaných z Liptova a Turca

Pranostiky na mesiac december

Mierny december, mierna celá zima.

Ked' je december studený, je vždy s úrodným rokom spojený.

Aká zima v decembri, také teplo v júni.

Čo v decembri nespravíš, v januári nedohoníš.

Aké veľké sú cencúle v decembri, také dlhé budú rúrky z kukurice.

Ked' v decembri mrzne a sneží, úrodný rok nato beží.

Ked' zima dobre drží v decembri a v januári, bude pekný rok.

Na suchý december nasleduje suchá jar.

Zelené Vianoce - biela Veľká noc.

Ked' je na Štedrý deň večer mnoho hviezd, je mnoho zemiakov.

Ked' je na Štedrý deň veľa hviezdičiek, na budúci rok je veľa kureniec.

Ked' je na Štedrý večer hmla, bude plané počasie.

Pranostiky na mesiac január

Ked' rastie v januári tráva, bude v júni hladovať krava.

Ak je v januári jasno, bude veľa ovocia.

Ak v januári sneží, alebo prší, bude zlá úroda.

Beda tomu roku, v ktorom v januári tráva rastie.

Čo január zazelená, to máj spáli.

Čo január zmeškal, február doháňa.

Dážď, ked' nesie január, neteší sa hospodár.

Ked' vlci a líšky v januári vyjú, to znamená tuhú zimu.

Ked' duje v januári severák, žito bude dobre sypať.

Ked' január nie je pod snehom, beda poliam, lúkam a vrchom.

Ked' január vodu pustí, v ľad ju zas marec zhustí.

Ked' je v januári pekne, je pekné leto.

Ked' je v januári teplo, siaha bieda až na dno.

Ked' včely v januári vyletujú, to nedobrý rok ohlasujú.

Lepšie vidieť hladného vlka v poli ako gazdu v januári v košeli.

Pranostiky na mesiac február

Februárová voda – pre polia škoda.

Svätá Agáta na sneh býva bohatá.

Tuhé severné vetry koncom februára oznamujú úrodný rok.

Ak na Hromnice zo strechy tečie, zima sa dlho povlečie, ale ak je silný mráz, treba sa ponáhlať so zimnými práccami, lebo jar je predo dvermi.

Ak je na sv. Romana jasno, bude hojná úroda.

Ked' vo februári žaby zakŕkajú, veľmi slabú úrodu gazdovia zvážajú.

Ak je na Hromnice mráz, bude ich ešte päťdesiat ráz.

Svíti-li slunce o masopuste, bude pekná pšenice a žito podzimní.

Hromnice, zimy polovice.

Čo veľký zameškal, o malý doháňa.

Ked' je suchý február, je mokrý august.

V noci fašiangovej ked' vidno hviezd mnoho, ponesú sliepky moc vajec roku toho.

Ked' vo februári škovránok spieva, bude aj v apríli zima.

Vinohrad ak nezrežeš vo februári, nezrežeš v marci.

Ked' vo februári mráz ostro drží, to dlho nepodrží.

Ak je prvý fašiangový deň pekný, budú pekné aj prvé jariny.

Aký bude ostatný deň fašiangový, taký bude celý pôst.

Ak je február mierny, rok bude biedny.

SPOLOČENSKÁ RUBRIKA

Narodili sa

Lucii Žáčkovej a Antonovi Stankovičskemu sa 10.10.2021 narodila dcérka Natália.

Malá pozornosť

Koniec roka býva aj časom bilancovania, časom spoločných posedení pri kapustnici, či časom obdarúvania. Tento rok sa spoločné posedenie členov Jednoty dôchodcov, Miestneho spolku Slovenského červeného kríža a Únie žien nemôže pre známe dôvody uskutočniť. Výbory organizácií a starosta obce však aj v tejto zlej situácii myslia na členov miestnych organizácií a spolkov a každému členovi bol doručený malý balíček, ktorý pomôže chrániť zdravie najzraniteľnejším obyvateľom našej obce.

Aspoň takoto malou pozornosťou sa snažíme pomôcť a potešiť v týchto pre nás všetkých ťažkých časoch.

Jednota
dôchodcov
na Slovensku

Jubilanti

december

<i>Anna Jančušková</i>	<i>70 rokov</i>
<i>Ján Tomko</i>	<i>70 rokov</i>

Rozpočet na roky 2022 – 2024

Rozpočet sme pripravili vyrovnaný s určitými investičnými akciami, keďže príjmy do rozpočtu zo strany štátu môžu byť krátené. Podrobnejšie informácie o rozpočte nájdete na webovej stránke obce v časti rozpočet alebo na úradnej tabuli.

Súhrnné vyhodnotenie čerpania rozpočtu Uhorská Ves							
A) BEŽNÝ ROZPOČET							
Ukazovateľ obec	2019 skutočnosť	2020 skutočnosť	2021 schválený	2021 očakávaný	2 022	2 023	2 024
Príjmy	170021,01	188059,15	183618,00	198853,00	197350,00	201170,00	191150,00
Výdavky	163289,05	174417,45	183618	203882,30	197350,00	201170,00	191150,00
Rozdiel	6731,96	13641,70	0	-5029,30	0,00	0,00	0,00
B) KAPITÁLOVÝ ROZPOČET							
Ukazovateľ	2019 skutočnosť	2020 skutočnosť	2021 schválený	2021 očakávaný	2022	2023	2024
Príjmy	47797,48	1970,66	34000,00	60,00	33790,00	0,00	0,00
Výdavky	105789,77	4824,09	34000,00	38269,00	33790,00	0,00	0,00
Rozdiel	-57992,29	-2853,43	0,00	-38209,00	0,00	0,00	0,00
D) CELKOVÝ ROZPOČET OBCE							
1. ÚHRN ROZPOČTOV							
Ukazovateľ	2019 skutočnosť	2020 skutočnosť	2021 schválený	2021 očakávaný	2022	2023	2024
Príjmy	323096,10	204142,15	217618,00	243102,00	231140,00	201170,00	191150,00
Výdavky	299078,82	179241,54	217617,88	242151,30	231140,00	201170,00	191150,00
Rozdiel	24017,28	24900,61	0	950,70	0,00	0,00	0,00

505415 Liptovský Mikuláš-Beňadiková-Podtureň-Uhorská Ves-Lipt.Ján

Plati od: 12.12.2021

Prepravu zabezpečuje: ARRIVA Liptbus, a.s. - prev. Lipt.Mikuláš, Liptovský Mikuláš, Štefánikova 2, tel.č.421915733733

km	TG	ARRIVA Liptbus, a.s. - prev. Lipt.Mikuláš	1	5	29	41	39	7	3	13	15	17	19	23	21	25	45	27	43	31	49	33	35				
0	0	0	0	0	10d Liptovský Mikuláš, aut.st.																						
1	1	3	1	3	Lipt.Mikuláš, ul.Hurbanova MŠ	MHD	620	632	...	645	815	820	1035	1220	1300	1419	1520	...	1600	1620	1655	1635	...	2020 2050 2215			
2	2	4	2	4	Liptovský Mikuláš,centrum	MHD	534	625	...	648	820	824	1040	1042	1225	1307	1424	1525	...	1606	1625	1700	1841	...	2025 2055 2218		
3	3	3	3	23	Lipt.Mikuláš,Rachmaninovo nám.	MHD	536	627	637	650	821	827	1041	1045	1228	1310	1428	1529	...	1609	1629	1704	1844	...	2026 2056 2221		
4	4	4	4	6	Liptovský Mikuláš,Lidl	MHD	537	629	639	652	822	829	1042	1047	1230	1312	1430	1531	...	1611	1631	1706	1846	...	2028 2058 2223		
5	5	5	5	5	X Liptovský Mikuláš,Lipt.mliekame	MHD	538	630	640	653	2224			
5	5	5	5	8	Liptovský Mikuláš,Okoličné,ZŠ	MHD	540	634	641	654	825	832	1045	1050	1232	1314	1433	1533	...	1615	1633	1708	1848	...	2030 2100 2225		
6	6	6	6	9	X Lipt.Mikuláš,Stošice,rázc.	MHD	541	635	642	655	826	833	2032 2102 2226			
7	7	7	7	10	X Beňadiková,rázC.	...	542	636	643	656	827	834	1047	1052	1234	1317	1435	1535	...	1617	1635	1710	1711	1851	...	2033 2103 2227	
8	8	18	8	19	Benadiková,PD	700			
8	8	18	8	18	Beňadiková,kult.dom	703	832			
8	8	18	8	18	Benadiková,PD	704	833			
9	7	9	7	10	X Benadiková,rázC.	...	705	835			
10	8	10	8	11	X Uhorská Ves,rázC.	...	707	838			
11	8	10	10	14	X Uhorská Ves,rázC.	...	712	840			
13	9	11	11	12	Podtureň,Jednota	...	543	638	647	657	829	842	835	1049	1053	1236	1318	1437	1537	...	1618	1637	1712	1713	1852	...	2035 2105 2228
14	8	11	11	12	Uhorská Ves,centrum	...	544	639	648	657	831	843	836	1051	1055	1237	1320	1439	1539	...	1619	1638	1714	1715	1853	...	2036 2106 2229
14	8	11	11	12	Liptovský Ján,ul.Starojánska ZŠ	...	545	640	650	657	834	845	838	1052	1057	1240	1321	1440	1541	...	1621	1639	1715	1717	1855	...	2037 2107 2230
15	11	13	13	16	Lipt.Ján,ul.Nová bytovky	...	547	641	652	657	836	847	839	1055	1059	1242	1323	1442	1542	...	1624	1641	1717	1721	1857	...	2039 2108 2232
15	11	13	13	17	Liptovský Ján,zot.Dumbier	...	550	644	655	657	838	850	844	1100	1103	1244	1345	1544	1547	...	1629	1645	1719	1724	1859	...	2043 2113 2235
13	13	20	13	21	X Liptovský Ján,hotel Bystrá	...	645	656			
13	13	21pr	13	21pr	X Liptovský Ján,Alexandra Wellness Hotel	...	647	658			

km	Tc	ARRIVA Liorbus, a.s. - prev. Lipt.Mikuláš	2	6	8	12	10	42	14	16	48	44	32	18	24	22	28	46	30	4	50	40	36	38			
0	0	21 od Liptovský Ján,Alexandra Wellness Hotel.	**@	**	**	**	**	10	72	38	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**		
0	0	xLiptovský Ján,hotel Bystrá.....	54	+	22	**	**	650	710	710	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**		
1	0	0 17 Liptovský Ján,zot.Dumbier	500	515	555	652	715	715	10	845	1035	1105	1107	1310	10	1447	1550	1600	1635	1725	**	**	**	**	**		
1	1	1 16 Lipt.Ján,ul.Nová Jednota	503	520	558	657	717	717	730	850	850	1039	1110	1111	1313	1325	1451	1555	1605	1640	1728	**	**	**	**	**	
2	1	2 15 Lipt.Ján,ul.Nová bytovky	505	522	600	659	718	719	732	852	853	1042	1113	1113	1315	1325	1453	1557	1607	1642	1730	**	**	**	**	**	
3	2	2 22 Liptovský Ján,ul.Starojánska ZŠ.....	508	525	603	701	720	721	734	854	855	1044	1117	1115	1317	1333	1455	1559	1609	1644	1733	**	**	**	**	**	
4	3	3 12 Uhorská Ves,centrum.....	509	527	604	703	721	735	855	856	1119	1116	1318	1333	1333	1456	1600	1610	1645	1734	**	**	**	**	**		
5	4	4 14 Uhorská Ves,rázc.....	510	528	605	705	723	856	858	1121	1117	1320	1336	1336	1457	1601	1611	1646	1735	**	**	**	**	**			
6	5	5 4 5 11 xUhorská Ves,rázc.....	7	6	18	Beňadiková,PD.....	1340	1340	1340	1340	1340	**	**	**	**	**	
6	6	6 10 xBeňadiková,rázc.....	1342	1342	1342	1342	1342	**	**	**	**	**		
6	6	6 18 Beňadiková,PD.....	1343	1343	1343	1343	1343	**	**	**	**	**		
7	7	6 10 xBeňadiková,rázc.....	1344	1344	1344	1344	1344	**	**	**	**	**		
7	8	7 9 xLipt.Mikuláš,Slošice,rázc.....	MHD	512	529	607	707	724	723	723	723	723	723	723	723	723	723	723	723	723	723	723	723	723	723		
8	9	8 8 xLiptovský Mikuláš,Okoličné,ZŠ.....	MHD	514	530	609	708	725	725	739	859	859	900	1101	1123	1123	1323	1347	1347	1347	1347	1347	**	**	**	**	**
9	10	9 8 xLiptovský Mikuláš,Lipt.mliekame	MHD	515	531	610	708	725	725	740	740	902	1102	1124	1122	1325	1348	1348	1348	1348	1348	**	**	**	**	**	
10	11	10 9 24 xLipt.Mikuláš,St.NICOLAUS.....	MHD	516	532	611	711	727	727	742	902	902	904	1104	1126	1125	1328	1351	1351	1351	1351	1351	**	**	**	**	**
11	12	11 10 5 Lipt.Mikuláš,STOP SHOP	MHD	518	533	613	713	728	729	745	904	904	906	1105	1127	1127	1330	1355	1355	1355	1355	1355	**	**	**	**	**
12	13	12 11 4 Liptovský Mikuláš,centrum	MHD	521	534	616	715	729	731	747	905	905	908	1107	1129	1129	1332	1355	1355	1355	1355	1355	**	**	**	**	**
13	14	13 12 2 Liptovský Mikuláš,lekáreň	MHD	523	536	618	717	731	734	749	908	908	910	1108	1130	1131	1335	1358	1358	1358	1358	1358	**	**	**	**	**
14	15	14 13 1pr Liptovský Mikuláš,aut.st.....	MHD	525	538	620	720	733	737	751	912	912	912	1108	1130	1131	1335	1358	1358	1358	1358	1358	**	**	**	**	**

X - zastávka je na znamenie

10-nejde od 20.12.2021 do 7.1.2022,4.2.2022,od 7.3.2022 do 11.3.2022,od 14.4.2022 do 19.4.2022,od 17.2022 do 2.9.2022,od 28.10.2022 do 31.10.2022

11-nejde od 20.12.2021 do 30.12.2021,od 3.1.2022 do 7.1.2022,4.2.2022,od 7.3.2022 do 11.3.2022,od 14.4.2022 do 19.4.2022,od 29.4.2022 do 28.10.2022,od 30.10.2022

12-nejde od 12.12.2021 do 30.6.2022,od 1.9.2022 do 1.9.2022,od 17.12.2021 do 31.8.2022

13-nejde od 24.12.2021,nejde od 1.1.2022

14-nejde 24.12.2021,nejde od 1.1.2022

15-nejde od 24.12.2021,nejde od 1.1.2022

16-nejde od 24.12.2021,nejde od 1.1.2022

17-nejde 31.12.2021

18-nejde 19.12.2021

19-nejde 24.12.2021,nejde od 31.12.2021

20-nejde 31.12.2021

21-zozdroj prispôsobenie na prepravu bicyklov cez pracovné dni od 1.7. do 31.8.2022. Preprava bicyklov

22-zozdroj prispôsobenie na prepravu bicyklov cez pracovné dni od 1.7. do 31.8.2022. Preprava bicyklov

23-zozdroj prispôsobenie na prepravu bicyklov cez pracovné dni od 1.7. do 31.8.2022. Preprava bicyklov

24-premáva v pracovné dni

25-premáva v nedele a v štármy sviatok

26-premáva v sobotu

Pre deti Pre deti Pre deti

Vyfarbi obrázky si zimnou tematikou.

Vitaj, vitaj, Mikuláš,
čo v batohu pre nás máš?
Cukríky i čokoládky
a či dáky perník sladký?
Cely rok sme poslúchali,
aj si uši umývali.
Žiadten z nás sa nebil veru,
na kolene nemal dieru.
Tak ako sme slúbili,
všetci sme sa ľúbili.
Rýchlo, rýchlo rozbal' vrece,
nikto z nás už čakať nechce.

ŠPORT V OBCI

Naši mladí športovci nám robia veľkú radosť a svojím zápalom a chuťou do hry liečia ubolené srdce fanúšikov (pri pohľade na tabuľku 7. ligy dospelých) uhorčianskeho futbalu.

Naši žiaci nám robia radosť a postupnými krokmi sa priúčajú futbalovej abecede.

Tešia sa spolu so svojimi fanúšikmi, rodičmi a trénermi z každej vydarenej akcii a strelenému gólu. Vydarenú sezónu sme spolu s deťmi ukončili po poslednom jesennom zápase pri posedení. Futbalový klub zabezpečil pre deti chutnú pizzu a nápoj, rodičia zas sladké maškrtky.

Aj žiacky futbal nám však prináša rôzne úskalia.

Náš futbal nepostavíme na nohy s jednou kategóriou žiakov. Chýbajú nám ročníky detí v iných vekových kategóriach a tak ako aj ostatné futbalové kluby bojujeme s nedostatkom hráčov a preto si vypomáhamo s Liptovským Jánom. Keď naši najmenší hrajú na striedavý štart v kategórii U9 a zas starší hráči z Liptovského Jána hrajú za nás v kategórii U11. Takto sme oprášili spoluprácu dvoch obcí, keď fungovali spoločne pod hlavičkou jedného klubu.

Uvidíme, či sa podobná spolupráca neobnoví, aby sme zachovali meno obce na futbalovej mape Liptova, keďže vieme ako skončili väčšie obce pre nedostatok hráčov.

Hybe – Uhorská Ves 4 : 2

Uhorská Ves – Smrečany/Žiar 10 : 2

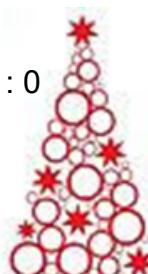
ŠK Kriváň Lipt. Ondrašová – Uhorská Ves 5 : 0

Uhorská Ves - ŠK Závažná Poruba 11 : 0

FC 34 LM – Palúdzka – Uhorská Ves 0 : 6

Uhorská Ves - ŠK Demänová 4 : 0

Uhorská Ves - TJ Tatran Hybe 4 : 5

U-11 I.trieda						
Klub	Z	V	R	P	B	
1 TJ Tatran Hybe	8	7	0	1	21	
2 ŠK Kriváň Lipt. Ondrašová	8	6	2	0	20	
3 FC 34 Liptovský Mikuláš - Palúdzka	8	4	1	3	13	
4 TJ Ďumbier Uhorská Ves	7	4	0	3	12	
5 ŠK Demänová	8	2	2	4	8	
6 ŠK Závažná Poruba	7	1	0	6	3	
7 TJ Družba Smrečany - Žiar	8	0	1	7	1	
8 ŠKM L. Hrádok (odstúpené)	0	0	0	0	0	

Mužstvo dospelých skončilo jesennú časť sezóny 2021/2022 na poslednom mieste v 7.lige.

Ak by sa opakoval „kovidový scenár“ z minulej sezóny, kedy sa odohrala len polovica zápasov vypadli by sme do 8. ligy.

Budeme radi, ak sa tento scenár neuskutoční, mužstvo cez zimnú prestávku potrénuje a v jarnej časti ukáže svoju lepšiu tvár.

Aj keď sa momentálne hráčom nedarí, chceme sa zapojiť do výzvy Slovenského futbalového zväzu „Eurá z Eura“ a získať príspevok vo výške 10 000€ na vybudovanie sociálneho zázemia formou prístavby ku hlavnej budove, kde sa nachádza len jedno WC, čo je pri športových podujatiach a hromadných akciách organizovaných v športovom areáli nedostatočné množstvo.

7.Liga						
Klub	Z	V	R	P		
1 ŠK TJ Iskra Hrboltová	13	12	1	0		
2 ŠK Lúčky - kúpele	13	11	1	1		
3 TJ Sokol Beňadiková	13	8	4	1		
4 TJ Družstevník Východná	13	7	2	4		
5 ŠK Bobrovec	13	6	2	5		
6 FK Liptovské Vlachy	13	6	1	6		
7 OFK Partizánska Ľupča	13	6	1	6		
8 TJ Prosiek	13	4	5	4		
9 TJ Družstevník L. Trnovec	13	5	1	7		
10 TJ Tatran Hybe	13	4	3	6		
11 ŠK Demänová	13	2	3	8		
12 TJ Liptov Vavrišovo	13	1	5	7		
13 TJ Družstevník Štiavnička	13	1	4	8		
14 TJ Ďumbier Uhorská Ves	13	1	1	11		

Vážení občania, príspevky do spravodaju môžete priniesť na OÚ alebo poslať emailom na adresu starosta@uhorskaves.sk do 10.4.2022, kedy bude uzávierka ďalšieho čísla.

Redakčná rada: Vladimír Multáň, Ing.Soňa Slosiarová, Mgr.Daša Tkáčová

SPRAVODAJ obce Uhorská Ves vydáva obec Uhorská Ves. Vychádza štvrtročne. Registračné číslo: OÚ Lipt. Mikuláš 04/99. Redakcia nezodpovedá za obsahovú, gramatickú úpravu dodaných príspevkov. Uvedené príspevky nemusia byť názormi vydavateľa Spravodaja. Spravodaj je zverejnený aj na webovej stránke obce.